

Kvittering på innsendt hørings svar på Høring - utredning av insentiver for kommersialisering av forskningsresultater

Høringens saksnummer: 19/280-1

Høring: Høring - utredning av insentiver for kommersialisering av forskningsresultater

Levert: 11.03.2019 20:21

Gruppering av høringsinstanser: Arbeidsgiverorganisasjoner

Avsender: Abelia

Kontaktperson: Ingrid Somdal-Åmodt Vinje

Kontakt e-post: ingrid.vinje@abelia.no

Høringsinnspill fra Abelia:

Utredning av insentiver for kommersialisering av forskningsresultater i universitets- og høyskolesektoren

Abelia er NHOs landsforening for kunnskaps- og teknologibedrifter. Vi har ca. 2000 medlemsbedrifter med omtrent 46.000 ansatte over hele landet. Abelia har medlemmer innenfor blant annet forskning, undervisning, delingsøkonomien, IKT, konsulenttjenester, kreative virksomheter og interesseorganisasjoner.

Abelia viser til Nærings- og fiskeridepartementets høringsbrev av 29. januar 2019. Vi takker for muligheten til å gi innspill til utredning av insentiver for kommersialisering av forskningsresultater i UH-sektoren, Menon-publikasjon nr. 9/2018.

Bakgrunn

Norge har lite å tape og alt å vinne ved en styrket satsning på kommersialisering av forskning og entreprenørskap ved universitetene og høyskolene. Selskapene som virkelig lykkes med kommersialisering, har svært godt vekstpotensial. Videre forutsetter Norges konkurransevne at det næringslivet vi har i dag blir mer forskningsbasert og at vi fortsetter å stimulere til nytt forskningsbasert næringsliv. Investeringene vi gjør i forskning i dag er avgjørende for å utløse innovasjonspotensialet. De siste årene har det skjedd en del i sektoren, men det er fortsatt behov for en holdningsendring for at innovasjonsarbeidet skal gå raskt nok. Det må tilrettelegges for en mer offensiv og proaktiv universitets- og høyskolesektor, med en klarere tanke om hvordan de skal styre sitt lokale økosystem for

innovasjon.

Abelia mener at målet om økt kommersialiseringsaktivitet kan oppnås gjennom en langt tydeligere prioritering av kommersialisering og næringslivssamarbeid i tildelingsbrevene til de offentlige universitetene og høyskolene. Å tydelig prioritere kommersialisering som en av UH-sektorens viktige oppgaver betyr ikke at alle forskere skal bli entreprenører, men det vil sørge for å gi incentiver.

Overordnet vil Abelia understreke viktigheten av at kommersialiseringsaktivitet må forstås som en av flere former for anvendelse og formidling av forskning i samfunnet. Gitt de omstillingsutfordringene vi står ovenfor, er det nødvendig at vi retter oppmerksomheten mot hele bredden av virkemidler og insentiver. Først da gjøres det enklere for samfunnet å ta forskningen i bruk.

Overordnede kommentarer til rapporten

Under følger våre overordnede kommentarer før vi går inn på de ulike forslagene som skisseres i rapporten.

Definisjonen av kommersialisering bør vurderes nærmere

I utredningen defineres kommersialisering av forskning slik (s.15):

“Vi forstår derfor kommersiell utnyttelse av forskningsresultater som alle inntekter som kommer fra salg av forskning og forskningsresultatene eller rettigheter til å bruke dem (eksklusive eller ikke). Sagt på en annen måte er alle inntekter fra eksterne parter som kan henføres tilbake til arbeid som er utført ved universitetet/ høyskolen et godt mål på kommersialisering.

En styrket insentivmodell for kommersialisering av forskning må innføres med mål om å øke inntjeningen gjennom alle former for kommersialiseringsvirksomheten ved universiteter og høyskoler, ikke bare den som skaper inntekter for universitetet og forskerne gjennom lisensavtaler og spinouts”.

I Menon-publikasjon nr. 9/2018 opereres det med en svært vid definisjon av kommersialisering, da kommersialisering av forskning i dette tilfellet også inkluderer alt salg av forskning som bidragsforskning og oppdragsforskning. Dette vil også inkludere prosjekter fra EUs rammeprogrammer og Forskningsrådet. En slik definisjon er mye videre enn hva forskningsmiljøene vanligvis opererer med. Her er kommersialisering av forskning vanligvis forstått som salg av IPR i form av lisenser, patenter eller spinouts.

Abelia er bekymret for at den svært vide definisjonen av kommersialisering som blir benyttet i rapporten er en svakhet og vil kunne begrense nytteverdien av rapporten.

BOA-indikatoren som indikator for økonomisk effekt av kommersialiseringsaktiviteten i UH-sektoren

Som definisjonen lenger opp viser til, tar utredningen for seg den økonomiske effekten av kommersialiseringsaktiviteten i UH-sektoren ved å blant annet analysere effekten av BOA-indikatoren. Ved å ta utgangspunkt i data fra perioden 2009-2015 for å måle utviklingen av kommersialiseringseffekten, blir det konkludert med at BOA-inntektene har økt vesentlig, det offentliges andel er økende og næringslivets andel av UHs kommersialiseringsinntekter er fallende (s. 19). Utfordringen her er at det er krevende å bruke datagrunnlag fra perioden før oppdragsinntekter ble innført (2017), da dette vil svekke analysene av sammenhenger mellom insentiver og resultater. I den grad man skal bruke kunnskapsgrunnlaget i internasjonal sammenlikning, vil det også være krevende å benytte en definisjon på kommersialisering som inkluderer bidragsinntekter.

Næringslivtilknytning må oppfordres til og styrkes

Som det påpekes i Menon-publikasjon nr. 9/2018, ser man at forskere som har kommersialisert ofte har samarbeidet med næringslivet (s. 36). Med næringslivstilknytning menes det at forskeren har arbeidet med næringslivet samtidig som vedkommende har vært vitenskapelig ansatt ved en høyskole eller universitet.

Forskning, innovasjon og utvikling innehar hovedrollene i den nasjonale omstillingen Norge befinner seg i, og det er dermed svært viktig at fagekspertene beveger seg over i andre deler av arbeidslivet. Et globalt konkurranseutsatt næringsliv forutsetter innovative og stadig forbedrede tjenester og produkter. Dermed må vi ikke glemme verdien av kompetanseoverføring fra akademia til arbeidsliv, og fra arbeidsliv tilbake til akademia. Når attraktive karriereveier for forskere er på agendaen, må vi ikke bare se innenfor akademia, men også diskutere de viktige veiene ut og inn.

Forholdet mellom offentlige og private utdanningsaktører

Abelia ønsker også å påpeke forholdet mellom offentlige og private utdanningsaktører. I flere av rapportens anbefalinger henvises det til mekanismer og relasjoner som kun gjelder mellom offentlig institusjon og eierdepartement (for eksempel såkalte utviklingsavtaler). Det er viktig at nasjonale incentivmekanismer som angår en sektor som består av både private og offentlig institusjoner favner hele sektoren, ikke kun den offentlige delen.

Kommentarer til rapportens anbefalinger

Forslag 1: Større andel av inntekter fra IPR kanaliseres til forskere

I rapporten anbefales det å øke forskernes inntekter fra 33 % til 49%. UH-institusjonene er i dag underlagt arbeidstakeroppfinnelsesloven som innebærer at universiteter og høyskoler har rettigheter til oppfinnelser gjort av de ansatte, men at de ansatte "har krav på rimelig godtgjøring".

Abelias vurdering er at man ikke bør innføre prinsipielle forskjeller mellom forskeres rettigheter basert på om de er ansatt i UH eller institutt når det gjelder inntekter fra IPR. Man bør opprettholde dagens regel om at det er opp til den enkelte arbeidsgiver hvordan forskeren eller forskerne skal honoreres snarere enn å la dette reguleres fra myndighetenes side.

Forslag 2: Større andel av inntekter fra IPR kanaliseres til institutt

Rapporten anbefaler at minst 50 % av kommersialiseringsinntektene bør gå til instituttene eller forskningsgruppen fremfor til universitetet sentralt og at dette skal følges opp i styringsdialogen med departementet.

Abelia vil ikke anbefale en nasjonal regulering, men å heller la institusjonenes ledelse ivareta dette. Bakgrunnen er at forskere kan oppleve det som svært motiverende å skaffe økte inntekter til egen forskergruppe og at dette kan fungere som et godt incentiv til økt kommersialisering.

Forslag 3: Etablere fleksibel avtale for bruk av IPR i spinout-selskaper

Rapporten anbefaler å etablere en avtale for bruk av IPR når kommersiell aktivitet skal løftes ut av universitetet. Det foreslås videre at forskeren ved en selskapsetablering (spinout) skal tilbys "*en meny av mulige måter å kompensere UoH-sektoren for dens bortfall av eierrettigheter*".

IPR som fører til et spinout-selskap er ofte et resultat av samarbeid og er helt avhengig av ulike typer kompetanse for å kunne føres over i kommersialiseringsfasen. Dette kan oppleves som en risiko for enkelte forskningsmiljøer den tid hele eller vesentlige deler av en forskergruppe forsvinner ut i det nye spinout-selskapet. Forskningsmiljøet kan gjennom tap av ressurser bli satt vesentlige skritt tilbake. Ofte kan det være mer gunstig å la en samarbeidende bedrift ta av seg kommersialiseringen av forskningen, da de ofte har kapital, kompetanse og engasjement på plass. Samtidig har Abelia forståelse for at det i enkelte tilfeller vil kunne være riktig å gi gründeren eller forskeren mulighet til å kjøpe ut rettighetene eller unngå lisensavtale om IPR. Det er viktig at manglende kompetanse i UH-miljøene ikke begrenser muligheten for å kommersialisere.

Forslag 4: Begrensninger mht. TTOenes eierandeler i spinout-selskaper

TTOene selv har erfaring med at det er de selskapene med lav TTO-eierandel og deltakelse som har størst utfordringer med å utvikle seg videre. Etter hvert som TTOene har blitt mer profesjonelle og fått mer ansvar har de fått meget god innsikt i hva som kreves og hvordan man legger til rette for at det kommer på plass. Rapporten peker også på at dette har gitt økonomiske resultater.

Å begrense TTOenes eierandel vil føre til at selskaper blir nødt til å hente inn privat kapital på et tidligere tidspunkt. Slik forslaget er formulert i rapporten i dag, vil ikke Abelia anbefale dette som et økt tiltak for økt kommersialisering i universitet- og høyskolesektoren. Selskapene som TTOene etablerer er langt fra investorklare i begynnelsen og dersom Menon-rapportens forslag om å begrense TTOenes eierandeler i spinout-selskaper settes til maks 10 prosent, er vi bekymret for at det vil bli en sterk reduksjon i antall spin-off selskaper de kommende årene. Forslaget bør i såfall nyanseres.

Forslag 5: Inkludere kommersialiseringsmål som BOA-indikator

Rapporten foreslår å inkludere kommersialiseringsmål som BOA-indikator og argumenterer for at dette kan få kommersialisering av forskning tydeligere opp på agendaen i administrasjonen ved universitetene. Abelia er enig i at kommersialisering kan være en del av utviklingsavtalene mellom eierdepartementet og UoH-institusjonen. Vi er på den andre siden usikre på hvorvidt det er gunstig å inkludere kommersialiseringsmål som BOA-indikator den tid kommersialisering i seg selv vil gi økte inntekter til universiteter og høyskoler. For øvrig bør samarbeid med forskningsinstituttene om kommersialiseringsaktivitet inkluderes i styringsdialog og utviklingsavtale.

Forslag 6: Innføre sentrale regler for kommersialiseringspermisjon

Rapporten anbefaler å gi vitenskapelige ansatte mulighet til å ta en såkalt kommersialiseringspermisjon som gir den enkelte mulighet til å være borte fra sin ordinære stilling i eksempelvis tre år.

Abelia kan ikke se at det er behov for noen regulering av dette, da denne muligheten ligger til arbeidsgivers styringsrett i dag.

Forslag 7: Endre UoH-institusjonenes styring av og relasjon til TTOene

Rapporten anbefaler at modellen for TTO'enes eierskap, finansiering og organisering skal rendyrkes. Det fremheves to alternativer, hvor det ene er

at TTOene integreres inn i universitetet eller i form av at TTOene omdannes til institusjoner hvor UoH-institusjonenes styring og eierskap tones kraftig ned.

Her kan det synes at rapporten ikke har hensyntatt TTO'er med andre eierskap enn universitetene. Kjeller Innovasjon og SINTEF TTO vil være svært relevante for denne problemstillingen. Abelia mener at TTO'enes rolle i kommersialisering og innovasjon vil svekkes dersom de integreres fullt i de enkelte universitetene. For at TTOene skal gis nødvendig autonomi for å tilrettelegge for innovasjon og kommersialisering er det viktig at de omdannes til organisasjoner der universiteter og høyskolers eierskap og styring tones kraftig ned. Vi ser i dag at TTO'ene er i gang med å spesialisere seg og at ulike miljøer som næringsliv, institutter, universiteter, høyskoler og sykehus benytter seg av TTOene på tvers, helt uavhengig av eierskap og heller avhengig av type kommersialisering og kompetanse i TTO'en. Det er en utvikling vi støtter.

Avslutning

Abelia vil takke for muligheten til å komme med innspill. Dersom departementet har ytterligere spørsmål eller kommentarer til våre innspill, bidrar vi svært gjerne. Vi ønsker Nærings- og fiskeridepartementet lykke til i det videre arbeidet.

På vegne av Abelia,

Ingrid Somdal-Åmodt Vinje, leder utdanning og forskning

Håkon Haugli, Administrerende direktør

-

Alle svar må gjennom en manuell godkjenning før de blir synlige på www.regjeringen.no.